

**Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini baholash
xususiyatlari**

**Jizzax DPU Pedagogika kafedrasi katta o'qituvchisi
PhD Turganov Yodgor Ismatovich**

Annotatsiya. Mazkur maqolada pedagogika oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini baholashning nazariy-metodologik asoslari, mezonlari va amaliy xususiyatlari tahlil qilinadi. Ta'lim sifati tushunchasining mazmuni, ichki va tashqi baholash mexanizmlari, reyting tizimi, kredit-modul tizimi sharoitida baholashning o'ziga xos jihatlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim sifati, pedagogika, oliy ta'lim, baholash mezonlari, kompetensiya, ichki nazorat, tashqi baholash, kredit-modul tizimi.

Аннотация. В статье анализируются теоретико-методологические основы, критерии и практические особенности оценки качества образования в высших педагогических учебных заведениях. Освещаются содержание понятия качества образования, внутренние и внешние механизмы оценки, рейтинговая система, специфика оценки в условиях кредитно-модульной системы.

Ключевые слова: Качество образования, педагогика, высшее образование, критерии оценки, компетентность, внутренний контроль, внешняя оценка, кредитно-модульная система.

Annotation. The article analyzes the theoretical and methodological foundations, criteria and practical features of assessing the quality of education in higher pedagogical educational institutions. The content of the concept of quality of education, internal and external assessment mechanisms, the rating system, and the specifics of assessment in a credit-modular system are highlighted.

Keywords: Quality of education, pedagogy, higher education, assessment criteria, competence, internal control, external assessment, credit module system.

Zamonaviy ta'lim tizimida sifat masalasi ustuvor ahamiyat kasb etmoqda. Globallashuv jarayonlari, mehnat bozori talablarining ortib borishi hamda raqobatbardosh kadrlar tayyorlash zarurati oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini doimiy baholab borishni taqozo etadi. Ayniqsa, pedagogika yo'nalishidagi oliy ta'lim

muassasalarida sifatni baholash ikki karra mas'uliyatni talab qiladi, chunki bu yerda tayyorlanayotgan mutaxassislar kelajak avlod ta'lim-tarbiyasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Ta'lim sifati ko'p qirrali tushuncha bo'lib, u ta'lim mazmuni, pedagogik jarayon samaradorligi, professor-o'qituvchilar salohiyati, talabalarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalar darajasi, moddiy-texnik baza hamda boshqaruv tizimini o'z ichiga oladi.

Mazkur maqolaning maqsadi — pedagogika oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini baholashning o'ziga xos xususiyatlarini aniqlash va uni takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi: ilmiy-nazariy manbalarni tahlil qilish; ta'lim sifatiga oid normativ-huquqiy hujjatlarni o'rganish; tizimli va qiyosiy tahlil; pedagogik kuzatuv va umumlashtirish; kompetensiyaviy yondashuv asosida baholash mezonlarini aniqlash.

Tadqiqotning metodologik asosini ta'lim sifatini boshqarish nazariyasi, kompetensiyaviy yondashuv, shuningdek, ichki va tashqi monitoring tamoyillari tashkil etdi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, pedagogika oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini baholash quyidagi xususiyatlarga ega ekanligi ma'lum bo'ldi:

1. Ko'p komponentlilik. Ta'lim sifati faqat talabalarning akademik natijalari bilan belgilanmaydi. U quyidagi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi:

- o'quv dasturlarining zamonaviyligi;
- professor-o'qituvchilar malakasi;
- pedagogik texnologiyalarning qo'llanilishi;
- amaliyot samaradorligi;
- bitiruvchilarning kasbiy tayyorgarlik darajasi.

2. Kompetensiyaviy yo'nalganlik. Zamonaviy pedagogik ta'limda baholash bilim hajmidan ko'ra kasbiy kompetensiyalar shakllanganlik darajasini aniqlashga qaratiladi. Bu esa: muammoli vaziyatlarni hal qila olish, pedagogik muloqot ko'nikmalari, innovatsion yondashuvni qo'llay bilish, refleksiv tahlil qilish qobiliyatlarini baholashni talab qiladi.

3. Ichki va tashqi baholash tizimining uyg'unligi. Ichki baholash — oraliq va yakuniy nazorat, reyting tizimi, kafedra va fakultet monitoringi orqali amalga oshiriladi. Tashqi baholash — akkreditatsiya, reyting baholash, davlat attestatsiyasi va mustaqil monitoring orqali olib boriladi. Ularning uyg'unligi ta'lim sifatini ob'ektiv baholash imkonini beradi.

4. Kredit-modul tizimi sharoitida baholashning o'ziga xosligi. Kredit-modul tizimi: talabaning mustaqil ta'lim ulushini oshiradi; reyting asosida baholashni talab qiladi; shaffoflik va adolatlilikni ta'minlaydi. Bu tizimda baholash jarayoni doimiy monitoring asosida olib boriladi.

O'rganishlar natijasi shuni ko'rsatadiki, pedagogika oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini baholash jarayoni an'anaviy nazoratdan farqli ravishda tizimli, uzluksiz va kompetensiyaviy yo'naltirilgan bo'lishi zarur.

Shu bilan birga, amaliyotda quyidagi muammolar uchramoqda:

- baholash mezonlarining yetarli darajada aniq belgilanmaganligi;
- sub'ektivlik omilining mavjudligi;
- talabalar mustaqil ishlarini sifatli monitoring qilish mexanizmlarining sustligi; raqamli baholash platformalaridan samarali foydalanmaslik.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun:

1. Yagona kompetensiya asosidagi baholash mezonlarini ishlab chiqish;
2. Raqamli monitoring tizimlarini joriy etish;
3. Professor-o'qituvchilar malakasini muntazam oshirish;
4. Talabalar fikr-mulohazalarini (feedback) tizimli tahlil qilish zarur.

Ta'lim sifatini baholash nafaqat nazorat vositasi, balki rivojlantiruvchi mexanizm sifatida ham xizmat qilishi lozim.

Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini baholash ko'p omilli, tizimli va kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan murakkab jarayondir. Sifatni baholashning samaradorligi ichki va tashqi monitoring uyg'unligi, aniq mezonlar mavjudligi hamda raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasiga bog'liq.

Zamonaviy sharoitda ta'lim sifatini baholash jarayonini takomillashtirish pedagog kadrlar tayyorlash sifatini oshirishga va natijada ta'lim tizimi samaradorligini yuksaltirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining oliy ta’lim tizimini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
3. Ishmuhamedov R., Yuldashev M. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan va texnologiya.
4. Ziyomuhamedov B. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent.
5. Biggs J. Teaching for Quality Learning at University. – Open University Press.
6. European Standards and Guidelines for Quality Assurance in Higher Education (ESG). – Brussels.

